

MEMO

AAN: De (plv.) leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken

VAN: Yvo Amar, Eline Mooring – Advocaten bij Agorax

DATUM: 27 februari 2026

Onderwerp: Factsheet Wet Internationale Sanctiemaatregelen

SAMENVATTING

I INLEIDING

Het wetsvoorstel Wet internationale sanctiemaatregelen (“**Wis**”) vervangt de Sanctiewet 1977 en beoogt het Nederlandse sanctiestelsel te moderniseren. In mei 2022 werd de Nationaal Coördinator Sanctienaleving en Handhaving (“**NCS**”) aangesteld met als opdracht het oplossen van knelpunten in de naleving en handhaving van sancties, de verbetering van monitoring, toezicht en handhaving op terreinen waar dit nog niet was geregeld, en het aanpassen van sanctieregelingen om bevoegdheden beter toe te wijzen. De NCS constateerde dat - hoewel zijn opdracht was gericht op de Ruslandsancties - de resultaten ook voor de langere termijn en een breder bereik nuttig zouden zijn. Hij deed een reeks aanbevelingen die ten grondslag ligt aan het onderhavige wetsvoorstel.

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer heeft Agorax gevraagd om een factsheet op te stellen over het wetsvoorstel. De commissie wenst inzicht te verkrijgen in de reikwijdte van het wetsvoorstel en de mate waarin dit tegemoetkomt aan de in de praktijk gesignaleerde knelpunten.

Concreet is ons verzocht de volgende drie vragen te beantwoorden:

1. Hoe verhouden de maatregelen in het wetsvoorstel zich tot de aanbevelingen van de Nationaal Coördinator Sanctienaleving en Handhaving?
2. Voor welke knelpunten in de praktijk biedt het wetsvoorstel straks wel een oplossing en voor welke niet?
3. In hoeverre heeft de overheid straks voldoende instrumenten om een goede naleving en handhaving van sanctiemaatregelen te kunnen borgen?

II AANBEVELINGEN VAN DE NATIONAAL COÖRDINATOR SANCTIENALEVING EN HANDHAVING

Hoe verhouden de maatregelen in het huidige wetsvoorstel zich tot de [aanbevelingen](#) van de Nationaal Coördinator Sanctienaleving en Handhaving?

De aanbevelingen van de NCS waren het in het bijzonder gericht op herziening van het wettelijke sanctiestelsel. Hij stelde vast dat met de omvangrijke EU-sanctieverordeningen tegen Rusland en Belarus de noodzaak was ontstaan voor nieuwe taken en bevoegdheden om het toezicht op, en de handhaving van, de EU-sanctieverordeningen te versterken. Daarbij wees hij er nadrukkelijk op dat de Sanctiewet 1977 zou moeten

worden gemoderniseerd en aangevuld, onder meer omdat sommige begrippen in de wet verouderd zijn en sommige artikelen in onbruik zijn geraakt.

In het wetsvoorstel heeft de regering de kernaanbevelingen van de NCS op het terrein van wetgeving vrijwel integraal overgenomen in het wetsvoorstel. Hieronder zullen wij kort ingaan op de aanbevelingen van de NCS voor zover deze zien op wetgeving en zullen wij voorts toelichten hoe deze in het wetsvoorstel zijn overgenomen.

II.1 Meldplicht voor notariaat, advocatuur en accountancy met passend toezicht en doorbreking geheimhoudingsplicht

Het wetsvoorstel breidt het toezicht op de bedrijfsvoering uit naar juridische beroepsgroepen: notarissen, advocaten en accountants. De deken en het BFT worden in de wet aangewezen als toezichthouders met bestuursrechtelijke handhavingsbevoegdheden. De regels zijn erop gericht dat deze beroepsgroepen hun bedrijfsvoering zodanig inrichten dat zij in staat zijn zich te houden aan de geldende sanctiemaatregelen, aansluitend bij de bestaande systematiek van de Wwft. Het wetsvoorstel regelt bovendien een doorbreking van de geheimhoudingsplicht voor zover dat in een juridisch bindende internationale sanctiemaatregel is bepaald. Hierop geldt de uitzondering zoals deze ook onder de Wwft geldt: werkzaamheden die betrekking hebben op de bepaling van de rechtspositie, vertegenwoordiging en vertegenwoordiging in rechte vallen buiten de reikwijdte van het toezicht. Dit is in lijn met de aanbeveling.

II.2 Meldpunt voor bevroering van aandelenbelangen en aandeelhoudersrechten

Het wetsvoorstel voorziet in een centraal meldpunt sancties (CMS) bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, dat de bestaande gefragmenteerde meldpunten vervangt en stroomlijnt. Het Bureau Toetsing Investerings (BTI) wordt bevoegd voor bestuursrechtelijke handhaving ten aanzien van eigendom van of zeggenschap over ondernemingen. Dit is in lijn met de aanbeveling.

II.3 Regeling voor het beheer van langdurig bevroren tegoeden

Het wetsvoorstel bevat een uitgewerkt hoofdstuk (hoofdstuk 5) over continuïteit en afwikkeling van ondernemingen, met een beheer- en bewindregeling voor langdurig bevroren tegoeden. De Minister van Economische Zaken krijgt de bevoegdheid om ambtshalve een bewindvoerder aan te wijzen die via gerichte opdrachten kan ingrijpen om de continuïteit van de onderneming te waarborgen of een ordentelijke afwikkeling te bewerkstelligen. Dit is in lijn met de aanbeveling.

II.4 Sterkere rechtsgrondslag voor gegevensuitwisseling

Het wetsvoorstel bevat zowel specifieke grondslagen (artikelen 8.2.1–8.2.4) als een generieke grondslag (artikel 8.2.5) voor gegevensuitwisseling. De Raad van State onderkent de behoefte aan maatwerk, maar plaatst kanttekeningen bij de reikwijdte van de generieke grondslag en adviseert waarborgen voor het primaat van de wetgever. De aanbeveling is overgenomen, met als aandachtspunt het advies van de Raad van State. Dit is in lijn met de aanbeveling.

II.5 Wettelijke grondslag voor aantekeningen in het handelsregister

Het wetsvoorstel verankert de aantekenbevoegdheid in de wet en breidt deze uit naar een groter aantal registers (waaronder het Octrooiregister, het Kadaster en het UBO-register) en alle sanctieregimes, niet langer beperkt tot de Ruslandsancties. De begrippen 'eigendom' en 'zeggenschap' zijn daarbij gehanteerd ter vervanging van de vagere begrippen 'relatie' en 'verbondenheid', waarmee nauwer wordt aangesloten bij de formuleringen in de Europese sanctieverordeningen. Deze aanbeveling is overgenomen en verbreed, in die zin dat de aanbeveling enkel beperkt was tot een wettelijke grondslag voor aantekening in het handelsregister voorstelde.

II.6 Bestuursrechtelijke handhaving

Het wetsvoorstel introduceert een dual handhavingstelsel: bestuursrechtelijke handhaving (bestuurlijke boete, last onder dwangsom) naast de bestaande strafrechtelijke handhaving via de Wet op de economische delicten. Dit is in lijn met de aanbeveling.

II.7 Coördinatierol bij naleving van sancties

Het wetsvoorstel richt het centraal meldpunt sancties in als wettelijk verankerd coördinatiepunt. De bredere coördinatiestructuur, waaronder de afstemming tussen ministeries en de operationele samenwerking, is echter niet in het wetsvoorstel geregeld maar betreft een organisatorische kwestie. Deze aanbeveling is derhalve slechts gedeeltelijk overgenomen.

III KNELPUNTEN

Voor welke knelpunten in de praktijk biedt het wetsvoorstel straks wel een oplossing en voor welke niet?

III.1 Knelpunten waarvoor het wetsvoorstel een oplossing biedt

Het wetsvoorstel adresseert een zestal kernknelpunten die in de praktijk zijn gebleken bij de uitvoering en handhaving van sanctiemaatregelen.

Ontbrekende grondslagen voor gegevensuitwisseling. Een terugkerend probleem in de handhavingpraktijk was het ontbreken van een toereikende wettelijke basis voor het uitwisselen van gegevens tussen bestuursorganen, toezichthouders en andere bij de sanctienaleving betrokken instanties. Het wetsvoorstel voorziet hierin door specifieke grondslagen op te nemen voor gegevensuitwisseling in een aantal met name genoemde situaties (artikelen 8.2.1–8.2.4), aangevuld met een generieke restgrondslag (artikel 8.2.5). De memorie van toelichting benadrukt dat deze grondslagen bijdragen aan het voorkomen van handelingsverlegenheid, waardoor essentiële gegevens niet of te laat bij een betrokken bevoegde autoriteit bekend werden gemaakt.

Ontbreken van bestuursrechtelijke handhaving. Onder de Sanctiewet 1977 konden sanctieschendingen in het algemeen uitsluitend strafrechtelijk worden gehandhaafd. Bestuursrechtelijke handhaving was beperkt tot de naleving van bedrijfsvoeringsvoorschriften door financiële instellingen door DNB en de AFM. In de praktijk bleek deze afhankelijkheid van het strafrecht problematisch: de beperkte capaciteit van het Openbaar Ministerie heeft tot gevolg dat alleen de meest in het oog springende overtredingen werden vervolgd, hetgeen resulteert in een beperkt aantal rechterlijke uitspraken en een inconsistente handhaving. Bovendien werkt de hoge drempel van strafrechtelijke aansprakelijkheid ontmoedigend bij minder ernstige maar desalniettemin serieuze schendingen. Het wetsvoorstel introduceert bestuursrechtelijke instrumenten waaronder de bestuurlijke boete, de last onder dwangsom en de last onder bestuursdwang, voor de Douane, het BTI, het BFT en de (nader aan te wijzen) deken. De Minister van Buitenlandse Zaken krijgt daarnaast de bevoegdheid om bij sanctieregeling nadere bevoegde autoriteiten aan te wijzen, wier toezichthouders handhavingmaatregelen kunnen opleggen, waaronder bestuurlijke bevelen, dwangsommen en bestuurlijke boetes met verplichte openbaarmaking.

Niet-toereikend systeem voor beheer en bewind. Voor de situatie waarin de toepassing van sanctiemaatregelen de continuïteit van een in Nederland gevestigde onderneming in gevaar brengt, ontbrak een wettelijk kader. Na de inwerkingtreding van de Ruslandsancties bleek al snel dat Nederlandse ondernemingen met directe of indirecte banden met gesanctioneerde personen in aanzienlijke bestaansonzekerheid verkeerden. Hoewel in de praktijk is gebleken dat ondernemingen in overleg met de bevoegde ministeries maatregelen konden treffen om de onderneming in leven te houden, is dit niet doeltreffend. Hoofdstuk 5 van het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid voor de Minister van Economische Zaken om een bewindvoerder aan te wijzen die via bindende opdrachten aan het bestuur kan ingrijpen. De drempel voor ambtshalve aanwijzing is hoog: er moet bewijs zijn van significante nationale impact, waaronder ernstige maatschappelijke, economische of werkgelegenheidseffecten. Bij verzoeken van de onderneming zelf

moet worden aangetoond dat redelijke inspanningen tot herstructurering of desinvestering zijn ondernomen. De aanwijzing is tijdelijk en eindigt zodra het onderliggende probleem, bijvoorbeeld eigendomsbanden met een gesanctioneerde partij, is opgelost. De kosten van de bewindvoerder komen voor rekening van de onderneming. Wij zouden overigens voorstander zijn van rechterlijke toetsing voordat een bewindvoerder wordt aangesteld.

Gefragmenteerd meldpuntenlandschap. In de huidige situatie bestaan er meerdere meldpunten voor sanctiegerelateerde informatie, wat leidt tot versnippering en gebrek aan overzicht voor alle betrokkenen. Het wetsvoorstel richt een centraal meldpunt sancties in bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit meldpunt implementeert een gestandaardiseerd meldformulier, ontvangt en verifieert sanctiemeldingen, voert data-analyses uit om trends te identificeren en deelt bevindingen met relevante ministeries en de Europese Commissie. Op grond van nieuwe bepalingen inzake gegevensuitwisseling verstrekt het meldpunt informatie aan handhavingsinstanties zoals de Douane, de CDIU en overige toezichthouders. Het meldpunt geeft daarnaast voorlichting aan meldingsplichtige partijen over de invulling van hun verplichtingen. De vraag is echter wel in hoeverre dit in de praktijk nog een knelpunt is, nu vrijwel alle meldingen die gedaan moesten worden, reeds gedaan zijn.

III.2 Knelpunten waarvoor het wetsvoorstel (nog) geen of slechts gedeeltelijke oplossing biedt

Versnippering bevoegde autoriteiten niet opgelost. Het Nederlandse sanctielandschap wordt gekenmerkt door een sterke versnippering van bevoegde autoriteiten. Alleen al voor het Ruslandsanctieregime zijn niet minder dan negen verschillende bevoegde autoriteiten betrokken, nog los van handhavings- en toezichtinstanties. Deze versnippering is een bron van frustratie is voor Nederlandse (rechts)personen. Het wetsvoorstel biedt op dit punt geen oplossing: de veelheid aan bevoegde autoriteiten blijft als zodanig in stand. Weliswaar wordt met het centraal meldpunt sancties een gestandaardiseerd aanspreekpunt gecreëerd voor meldingen, maar het meldpunt verstrekt geen zaaksgebonden advies en biedt geen inhoudelijke guidance over de vraag of een specifieke persoon of entiteit gesanctioneerd is. Die beoordeling blijft bij de meldingsplichtige partij zelf liggen. Voor Nederlandse (rechts)personen die in de praktijk te maken hebben met complexe eigendomsstructuren en snelle opeenvolging van sanctiepakketten, blijft dit een wezenlijk knelpunt. Zeker nu de mogelijkheid is gecreëerd dat er nog nadere handhavende toezichthouders worden aangesteld, willen wij ervoor waarschuwen dat een te gefragmenteerd handhavingslandschap grote risico's op inconsistentie, o.a. op het gebied van wetsuitleg, opportuniteit in de handhaving (waartegen treedt welke autoriteit wel op en waartegen niet?) en mate van handhaving (hoogte boetes en aanvullende maatregelen, etc.) met zich brengt.

Mogelijke contractuele repercussies van de bewindvoedersregeling. Het risico dat de aanwijzing van een bewindvoerder onbedoelde gevolgen kan hebben voor de privaatrechtelijke verhoudingen van de onderneming, blijft bestaan. Het is in het internationale handelsverkeer gebruikelijk dat bij wijzigingen in eigendom, zeggenschap of bestuur van een onderneming ontbindende clausules in financieringsovereenkomsten en zakelijke contracten worden geactiveerd (*change of control*-clausules). De enkele aanwijzing van een bewindvoerder kan ertoe leiden dat de financiering van een onderneming in direct gevaar komt. Ook de Raad van State onderkent dit risico en merkt op dat wanneer een onderneming onderdeel is van een concern, de aanwijzing tot onzekerheid kan leiden in de verhoudingen tussen de dochter en de moedermaatschappij, waarbij een gedwongen afsplitsing de onderneming economisch niet-levensvatbaar kan maken. De vraag is dan of deze maatregel een knelpunt oplost, of er juist een (nog niet-bestaand) knelpunt creëert.

Beperkte zichtbaarheid van sancties in openbare registers. De bevoegdheid om in openbare registers een koppeling te maken met sancties was tot nu toe beperkt tot de Rusland- en Belarussancties en tot een klein aantal registers. Het wetsvoorstel verankert de aantekenbevoegdheid in de wet en breidt deze uit naar een groter aantal registers en alle sanctieregimes. Daarbij is de begripsmatige aansluiting bij de Europese sanctieverordeningen verbeterd door de termen 'eigendom' en 'zeggenschap' te gebruiken in plaats van de vagere begrippen 'relatie' en 'verbondenheid'. Aantekeningen dienen als hulpmiddel om het voor burgers en bedrijven eenvoudiger te maken om vast te stellen of zij handelen met een partij die in verband kan worden gebracht met sanctiemaatregelen, maar ontheffen marktpartijen niet van hun eigen verantwoordelijkheid om

sanctieregelgeving na te leven. De vraag is echter wat de precieze waarde van een aantekening is in de praktijk. Wij adviseren om de kracht of zwakte van de beschikbare informatie duidelijk te onderbouwen, te articuleren en te publiceren wat de betekenis ervan is. Als de gedachte is dat de beschikbare informatie niet doorlaggevend of bindend is, moet dat er heel duidelijk bij staan, al dan niet met bronvermelding. Dat wordt immers van de markt ook verwacht.

IV DOELTREFFENDHEID

In hoeverre heeft de overheid straks voldoende instrumenten om een goede naleving en handhaving van sanctiemaatregelen te kunnen borgen?

Het wetsvoorstel brengt een aanzienlijke versterking aan in het instrumentarium waarover de overheid beschikt voor de naleving en handhaving van sanctiemaatregelen. Zo biedt de introductie van bestuursrechtelijke instrumenten naast de bestaande strafrechtelijke handhaving via de Wet op de economische delicten meer flexibiliteit en snelheid bij het reageren op overtreding.

Ondanks de hierboven beschreven versterking van het instrumentarium is de kernvraag of de overheid straks in de praktijk over voldoende instrumenten en vooral handhavingscapaciteit beschikt. Wij benadrukken dat de doeltreffendheid van de (theoretische) uitbreiding van de handhavingsmogelijkheden en -capaciteit staat of valt met de uitvoeringspraktijk en -capaciteit. Het wetsvoorstel introduceert op papier een indrukwekkend instrumentarium, maar het risico bestaat dat het bij papier blijft. Hieronder enkele opmerkingen over de doeltreffendheid:

- **Capaciteit bij uitvoeringsorganisaties.** De doeltreffendheid van de uitbreiding van het handhavingsinstrumentarium zal in de eerste plaats afhankelijk zijn van de capaciteit bij de handhavende instanties. Meerdere uitvoeringsorganisaties geven in hun eigen uitvoeringstoetsen aan dat aanvullende capaciteit en middelen noodzakelijk zijn om de nieuwe taken effectief te kunnen uitoefenen. De NCS wees hier eveneens op: hij signaleerde dat het BTI op dat moment over beperkte capaciteit beschikte, dat DNB en de AFM capaciteit hadden verschoven van Wwft-toezicht naar sanctiewettoezicht, en dat naarmate de sancties langer duren en het toezicht meer sectoren bestrijkt, er meer signalen te verwachten zijn die opvolging door het Openbaar Ministerie en de FIOD behoeven. Nieuwe bevoegdheden zonder bijbehorende capaciteit leiden tot een handhavingstekort dat het vertrouwen in het sanctiestelsel ondermijnt. De vraag in de praktijk zal dus moeten zijn of de maatregelen in het wetsvoorstel in de praktijk écht haalbaar zijn.
- **Beschikbaarheid en kwaliteit bewindvoeders.** Eenzelfde risico bestaat ten aanzien van de bewindvoeders die kunnen worden aangesteld. De vraag is in hoeverre die beschikbaar zijn en aan wie gedacht kan worden. Voordehand liggend zijn natuurlijk curatoren, maar die treden normaliter slechts op met als doel bepaalde juridische situaties te managen, zoals faillissement, maar in dit geval gaat het daadwerkelijk om het leiden van een bedrijf zolang er een gesanctioneerde eigenaar is. Dat lijkt veel complexer en de vraag is ook hoe dat in de praktijk uitpakt. De ervaring leert dat er weinig beschikbaar zijn voor dergelijke opdrachten. Wellicht moet daarbij ook een aanwijzingsbevoegdheid van de rechter bestaan.
- **Onvoldoende operationele uitwerking van het centraal meldpunt.** Het centraal meldpunt sancties is een kernelement van het wetsvoorstel, maar de operationele uitwerking ervan is nog onvoldoende om effectief te kunnen functioneren. Afspraken over samenwerking en informatie-uitwisseling met de Douane (CDIU), de FIU-NL, het BTI en overige toezichthouders moeten nog worden uitgewerkt in convenanten en protocollen. De memorie van toelichting erkent dat "er nog afspraken gemaakt [moeten] worden over de samenwerking en de informatie-uitwisseling" rondom het meldpunt. Zonder deze operationele uitwerking bestaat het risico dat het meldpunt weliswaar juridisch verankerd is, maar in de praktijk niet de beoogde coördinerende en analyserende rol kan waarmaken. Daarbij geldt

dat het meldpunt geen zaaksgebonden advies verstrekt en geen inhoudelijke guidance biedt over de vraag of een specifieke persoon of entiteit gesanctioneerd is, die beoordeling blijft bij de meldingsplichtige partij. Het meldpunt is daarmee een doorgeefluik met analysetaken, geen inhoudelijk loket. Voor de doeltreffendheid van het stelsel is het essentieel dat de operationele uitwerking van het meldpunt met urgentie ter hand wordt genomen, bij voorkeur parallel aan het wetgevingsproces. Voor zover het meldpunt ook informatie gaat verstrekken over de interpretaties van sancties in het algemeen – zoals bijvoorbeeld de BAFA in Duitsland dat doet – juichen wij dat toe. Zaak is dan wel ervoor te zorgen dat de interpretatie door de verschillende ministeries daadwerkelijk wordt opgevolgd, zodat daar geen inconsistenties in ontstaan.

- **Versnippering van bevoegde autoriteiten ondermijnt slagvaardigheid.** Zoals hiervoor gesignaleerd, laat het wetsvoorstel de bestaande verdeling van bevoegdheden over een groot aantal ministeries en uitvoeringsinstanties intact. Deze versnippering raakt rechtstreeks aan de doeltreffendheid van het stelsel: Nederlandse (rechts)personen worden geconfronteerd met een veelheid aan loketten, procedures en aanspreekpunten, hetgeen zorgt voor verwarring de nalevingsbereidheid niet bevordert. In tegenstelling tot de tendens in andere landen naar centralisatie kiest Nederland bewust niet voor een *single authority*-model. De memorie van toelichting stelt dat "een ontwikkeling richting een meeromvattende autoriteit voor de toekomst echter zeker niet uit te sluiten [is]", maar benoemt dit slechts als toekomstige mogelijkheid. Wij achten dit een wezenlijk aandachtspunt voor de commissie: zolang de versnippering voortduurt, zal de handhaving in de praktijk minder slagvaardig zijn dan het wetsvoorstel op papier belooft.
- **Geen regeling voor vrijwillige zelfmelding.** Wij constateren dat het wetsvoorstel niets regelt over vrijwillige zelfmelding door marktpartijen die een mogelijke sanctieschending in hun eigen organisatie constateren, terwijl dit instrument sterk zou kunnen bijdragen aan de opsporing van overtredingen van sanctiemaatregelen. Weliswaar is met de Aanwijzing Vrijwillige Zelfmelding een eerste stap gezet op het niveau van beleidsregels, maar het ontbreken van een wettelijke verankering in het wetsvoorstel beperkt de effectiviteit ervan. Internationale ervaringen laten zien dat een wettelijk verankerd zelfmeldingsmechanisme – met bijbehorende kortingen op eventuele boetes – de bereidheid van ondernemingen om potentiële schendingen vroegtijdig te rapporteren aanzienlijk vergroot. Een vergelijkbaar mechanisme in het wetsvoorstel zou de effectiviteit van het handhavingstelsel aanzienlijk kunnen versterken en past bij de ambitie van de wetgever om de nalevingscultuur in Nederland structureel te verbeteren.

V CONCLUSIE

De regering heeft de kernaanbevelingen van de NCS op wetgevingsgebied “vrijwel integraal” overgenomen en het instrumentarium versterkt, onder meer via een dual handhavingstelsel en ruimere grondslagen voor gegevensuitwisseling. De uiteindelijke doeltreffendheid staat of valt echter met uitvoering en capaciteit – “het risico bestaat dat het bij papier blijft” – terwijl structurele knelpunten zoals de “versnippering van bevoegde autoriteiten” en het ontbreken van een regeling voor vrijwillige zelfmelding blijven bestaan.

VI BRONNENLIJST

- **Wetsvoorstel Wet internationale sanctiemaatregelen (Wis)** (Kamerstukken II, wetsvoorstel + bijlagen).
- **Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Wet internationale sanctiemaatregelen (Wis)** (Kamerstukken II).
- **Advies Afdeling advisering van de Raad van State inzake het wetsvoorstel Wis, inclusief nader rapport** (Kamerstukken II).
- **Sanctiewet 1977.**
- **Wet op de economische delicten.**

- **Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).**
- **EU-sanctieverordeningen en daarop gebaseerde wijzigingen** (o.a. sanctiepakketten tegen Rusland en Belarus sinds februari 2022).
- **Publicaties van de Nationaal Coördinator Sanctienaleving en Handhaving (NCS)** met aanbevelingen en (voortgangs-/eind)rapportages.
- **Aanwijzing Vrijwillige Zelfmelding** (beleidsregels/aanwijzing openbaar ministerie).

